



El volum número 38 de la col·lecció Estudis Socials de l'Obra Social "la Caixa" analitza, a partir d'una investigació inèdita, la integració de la segona generació d'immigrants

Desapareix la bretxa entre els fills d'immigrants i els fills d'espanyols

- **El 78,4 % dels fills d'immigrants analitzats no registren cap indicador d'integració problemàtica als 18 anys, i només el 4,3 % en registren dos o més. Les proporcions són molt similars a la mostra de fills d'espanyols, entre els quals el 76,5 % no mostren cap símptoma d'adaptació problemàtica, i només el 3,8 % en mostren dos o més.**
- **El 15 % dels fills d'immigrants abandonen els estudis abans dels 18 anys, una evolució similar a la que es produeix entre els fills d'espanyols. L'ambició de l'estudiant i les expectatives familiars són els factors més determinants en el seu rendiment acadèmic.**
- **La nota mitjana dels fills d'immigrants és una mica inferior a la dels adolescents d'origen espanyol: 6,15 davant de 6,54. El factor més determinant en el seu rendiment és la seva pròpia ambició i les expectatives de les seves famílies.**
- **En aquest sentit, una majoria de pares immigrants declaren que estan satisfets amb l'educació que els seus fills han rebut a Espanya (87,4 %), i creuen que els seus fills tindran les mateixes oportunitats de prosperar en la vida que els nadius (90,8 %). Per això, el 85 % esperen que els seus fills es quedin i facin la seva vida a Espanya.**
- **Només el 12 % dels fills d'immigrants treballen, la majoria en feines que no són de jornada completa. Entre els nadius, el percentatge és fins i tot menor: el 9,1 %. Entre els que treballen, la majoria reben sous baixos (inferiors a 600 euros), i més de la meitat ho fan sense contracte.**
- **Només el 5 % dels fills d'immigrants declaren que han viscut alguna experiència de discriminació. La xifra gairebé no varia entre homes**

(5,4 %) i dones (4,8 %), i és pràcticament idèntica a la dels fills de nadius, el 6,1 % dels quals també diuen que han estat discriminats.

- L'estudi confirma la importància del temps de residència al país per incrementar la identitat nacional. En la primera onada de l'estudi (14 anys de mitjana), la meitat s'identificaven com a espanyols. Quatre anys més tard (18 anys de mitjana), ho feien el 81 % dels que han nascut aquí i el 44 % dels que han nascut fora d'Espanya.

Madrid, 11 de juliol de 2014. Jaume Lanaspá, director general de l'Obra Social "la Caixa", i Rosa Aparicio, investigadora a l'Instituto Universitario José Ortega y Gasset i presidenta del Foro para la Integración Social de los Inmigrantes, han presentat aquest matí a **CaixaForum Madrid el volum 38 de la col·lecció Estudis Socials de l'Obra Social "la Caixa": *Créixer a Espanya: La integració dels fills d'immigrants.***

La segona generació d'immigrants

El present estudi analitza, a través d'una nova recerca amb dades inèdites, la integració dels fills adolescents d'immigrants, a partir de l'examen de la seva identitat i autoestima, les seves experiències de discriminació, els seus assoliments educatius i la seva participació en el mercat laboral.

Els factors analitzats i que s'exposen a continuació indiquen **un procés d'adaptació positiu i una convergència social, psicològica i cultural entre fills d'immigrants i fills de nadius.**

Índex d'adaptació problemàtica

En el marc de l'estudi, s'ha creat un índex d'assimilació descendent compost per sis indicadors d'un procés d'adaptació problemàtica: abandonament dels estudis, abandonament de la llar familiar, desocupació, sense estudiar, arrestat o empresonat, ha tingut fills.

L'informe constata que **el 78,4 % dels fills d'immigrants analitzats no registren cap d'aquests incidents** a l'edat mitjana de 18 anys, i només el 4,3 % en registren dos o més. Les proporcions són **molt similars en la mostra de fills d'espanyols**, entre els quals el 76,5 % no evidencien cap símptoma d'adaptació problemàtica, i només el 3,8 % n'evidencien dos o més.

Experiències de discriminació

La literatura científica assenyala que **les altes percepcions de discriminació en l'adolescència primerenca rebaixen l'autoestima i generen identitats «reactives»** oposades a la societat d'acollida. Els processos d'adaptació dels fills d'immigrants en altres països, com França, Regne Unit i Països Baixos, han estat marcats per aquests episodis.

Així i tot, a Espanya el present estudi revela que les percepcions de discriminació entre els fills d'immigrants són molt escasses. **A l'edat mitjana de 18 anys, només el 5 % dels fills d'immigrants han viscut alguna experiència de discriminació**, un percentatge comparable al dels adolescents d'origen espanyol.

La xifra gairebé no varia entre homes (5,4 %) i dones (4,8 %), i és pràcticament idèntica a la dels fills de nadius, el 6,1 % dels quals també diuen que han estat discriminats. Aquestes dades indiquen **un procés d'adaptació generalment positiu i una convergència psicològica i cultural entre fills d'immigrants i fills de nadius**. A més, manifesten que a Espanya no hi ha indicis de rebuig cultural o identitats reactives majoritàries entre els immigrants o els seus fills.

Assoliments educatius

En els quatre anys transcorreguts des de la primera fins a la segona recollida de dades, només **el 15 % dels fills d'immigrants van abandonar els estudis, un procés similar de menys abandonament dels estudis al que es produeix entre els fills d'espanyols**.

Cal tenir en compte que el resultat queda desviat a causa de l'elevat percentatge (32 %) de fills de pares xinesos que abandonen l'educació. Tanmateix, els que decideixen continuar els estudis són els que obtenen millors resultats. Aquest col·lectiu es caracteritza per una forta orientació empresarial que fa que molts joves xinesos abandonin els estudis per treballar en els negocis dels pares o connacionals.

Sobre el rendiment acadèmic, **la nota mitjana dels fills d'immigrants és una mica inferior a la dels adolescents d'origen espanyol: 6,15 davant de 6,54**.

Aquests resultats confirmen el desavantatge acadèmic entre els fills d'immigrants, ja advertida pels estudis PISA patrocinats per l'OCDE. Tanmateix, en aquest estudi la diferència de les notes entre nadius i immigrants és molt modesta i no insuperable.

Tan important o més que continuar a l'escola són els estudis que cursen els fills d'immigrants. Aquí observem una clara bifurcació: més d'un terç dels matriculats intenten completar la secundària bàsica (ESO) o cursen programes de qualificació professional inicial (PQPI). A l'altre extrem, el 44,1 % estan matriculats a batxillerat o en cursos de formació professional superior, i una minoria (4,7 %) ja han accedit a la universitat.

L'anàlisi causal del rendiment acadèmic confirma l'avantatge significatiu de les dones (notes superiors en un 3 %) i el desavantatge dels estudiants de més edat amb relació a la mitjana en els cursos en què estan matriculats (notes inferiors en un 10 %).

El coneixement de l'espanyol augmenta la mitjana acadèmica en el 3 % net, però **l'efecte més important correspon a l'ambició de l'estudiant**. Els joves que aspiraven a arribar a la universitat o a obtenir un postgrau en l'adolescència primerenca tenien més probabilitats d'arribar a la universitat o de completar el batxillerat o la formació professional superior. **Així mateix, l'ambició està influïda per les expectatives familiars, que augmenten en el 6 % les notes acadèmiques dels fills.**

Participació en el mercat laboral, ocupació i ingressos

El 12 % dels joves entrevistats treballen, percentatge que és del 9,1 % entre els fills de nadius. Aquesta baixa participació laboral es correspon amb l'alt nivell de permanència en el sistema escolar observat anteriorment. Entre els que ja treballen, només el 22,5 % ho fan a temps complet, i la resta, a temps parcial.

No hi ha diferències notables entre col·lectius nacionals, amb l'excepció dels xinesos: la participació de joves xinesos en el mercat laboral és 1,58 vegades superior a la mitjana.

Entre els joves fills d'immigrants que ja treballen, més de la meitat (52,2 %) ho fan sense contracte, i el 73,6 % perceben menys de 600 euros mensuals. No hi ha diferències significatives amb relació als fills de nadius que ja treballen: el 53 % d'aquests també ho fan sense contracte, i el 85,7 % reben menys de 600 euros mensuals. Entre els fills d'immigrants s'observen, però, diferències significatives per sexes. Els homes avantatgen les dones en la probabilitat de treballar amb algun tipus de contracte (52,8 % davant de 33,7 %) i de percebre ingressos superiors a 600 euros (31,3 % davant de 2,4 %).

La identitat

La recerca conclou que **la meitat dels fills d'immigrants s'identifiquen com a espanyols**. A l'edat mitjana de 18 anys, la diferència important es dona entre els nascuts a Espanya de pares estrangers (segona generació), el 81,5 % dels quals s'identifiquen amb el país, i els nascuts a l'estranger i traslladats al país a una edat primerenca, en el grup del qual la identificació amb el país cau fins al 40,7 %.

En aquest sentit, s'ha comprovat que la identificació amb Espanya augmenta significativament en els nascuts a l'estranger a mesura que es fan grans (entre l'adolescència primerenca i la tardana): **el 2008, només el 22,1 % s'identificaven com a espanyols; el 2012, aquesta identificació es va duplicar fins al 43,1 %**. Això confirma la **importància del temps de residència al país en l'augment de la identitat nacional**. Els homes i les persones d'estatus social alt s'identifiquen més amb el país, i aquesta identificació s'incrementa en el 20 % amb relació a la resta de la mostra.

Nivell d'autoestima

Com hem comentat, l'ambició i la confiança en les pròpies possibilitats, com també el nivell d'expectatives dels pares, són factors clau en el desenvolupament dels fills d'immigrants.

Per això, l'estudi analitza el seu nivell d'autoestima, que, tal com es percebia en els resultats analitzats, **és relativament alt: 2,9 de mitjana en una escala entre 1 i 4**.

Aquesta xifra no varia en funció de la ciutat de residència o del lloc de naixement, però sí entre sexes, ja que les dones tenen un nivell menor d'autoestima que els homes.

L'efecte més important, tanmateix, és el de les **relacions intrafamiliars**. La bona relació amb els pares incrementa l'autoestima en 0,253 punts. De fet, el nivell d'autoestima mantingut durant l'adolescència es projecta en la maduresa.

Experiències de discriminació

La literatura científica assenyala que **les altes percepcions de discriminació en l'adolescència primerenca rebaixen l'autoestima i generen identitats «reactives»** oposades a la societat d'acollida. Els processos d'adaptació dels fills d'immigrants en altres països, com França, Regne Unit i Països Baixos, han estat marcats per aquests episodis.

Tanmateix, a Espanya el present estudi revela que les percepcions de discriminació entre els fills d'immigrants són molt escasses. **A l'edat mitjana de 18 anys, només el 5 % dels fills d'immigrants han viscut alguna experiència de discriminació**, percentatge comparable al dels adolescents d'origen espanyol.

La xifra gairebé no varia entre homes (5,4 %) i dones (4,8 %), i és pràcticament idèntica a la dels fills de nadius, el 6,1 % dels quals també diuen que han estat discriminats.

Les dades, en conclusió, manifesten que a Espanya no hi ha indicis de rebuig cultural o identitats reactives majoritàries entre els immigrants o els seus fills.

Cal afegir que, també en aquest cas, la percepció de la discriminació viscuda en l'adolescència es projecta en la maduresa.

Els pares immigrants actuals: experiències i expectatives

L'estudi analitza també les expectatives dels pares immigrants, ja que demostra que són clau en l'evolució de la segona generació. En aquest sentit, conclou que **les expectatives que tenen per als seus fills són molt elevades, com també el seu nivell d'atenció i implicació en els seus estudis.**

Una aclaparadora majoria de pares declaren que estan **satisfets amb l'educació rebuda pels seus fills a Espanya (87,4 %)** i creuen que els seus fills tindran les **mateixes oportunitats de prosperar en la vida que els nadius (90,8 %)**. A més, **el 85 % esperen que els fills es quedin o facin la seva vida a Espanya.**

Només **una quarta part (26 %) dels pares declaren que han estat discriminats a Espanya**, per bé que la xifra augmenta considerablement entre els filipins (34,9 %) i, especialment, els xinesos (75 %). L'anàlisi estadística revela que els pares de més estatus socioeconòmic perceben discriminació a Espanya més sovint que altres (4 vegades més en comparació d'altres predictors controlats). Aquesta dada s'explica perquè aquests pares tenen més contacte amb la societat circumdant i per la seva sensibilitat envers gestos o conductes indicadores de prejudicis per part dels nadius.

Malgrat això, una aclaparadora majoria de pares declaren **que estan satisfets amb l'educació que els seus fills han rebut a Espanya (87,4 %)** i creuen que els seus fills tindran les **mateixes oportunitats de prosperar en la vida que els nadius (90,8 %)**. A més, **el 85 % esperen que els seus fills es quedin i facin la seva vida a Espanya.**

Font de l'estudi: Investigación Longitudinal sobre la Segunda Generación

- L'estudi analitza els resultats de l'ILSEG (Investigación Longitudinal sobre la Segunda Generación), l'anàlisi científica més ambiciosa duta a terme mai al nostre país sobre els fills d'immigrants.
- La recollida de dades s'ha fet entre 2008 i 2012. El 2008 es van recollir dades de gairebé 7.000 nois i noies d'entre 12 i 17 anys, fills d'immigrants residents a Madrid i Barcelona. Quatre anys més tard, gairebé 4.000 van tornar a ser entrevistats per analitzar els canvis experimentats.
- L'estudi disposa d'una mostra addicional de 1.800 pares dels adolescents de la mostra original. Als mateixos centres educatius també es va recollir una mostra de 1.500 adolescents d'origen espanyol que ha servit de terme de comparació.

Més informació:

Departament de Comunicació de l'Obra Social "la Caixa"

Marina Teixidó: 934 044 092 / 608 099 023 / mteixido@fundaciolacaixa.es

<http://www.lacaixa.es/obrasocial>

Sala de Premsa Multimèdia

<http://premsa.lacaixa.es/obrasocial>